

TID FÖR ANSÖKAN TILL BIOMED 2

Att skriva en ansökan till EUs forskningsprogram innebär inte bara att beskriva ett mycket bra forskningsprojekt. Anslagsgivaren vill också veta vad det finns för fördelar med projektet, om det är till någon nytta för samhället, hur koordinatör har tänkt sig att leda konsortiet och vilken möjlighet det finns att exploatera resultaten.

Årets ansökan ska vara inne den 17 juni eller den 17 december.

En summering av svenska forskares deltagande i EUs fjärde ramprogram visar att omställningen från nationella anslagsäskanden till att söka anslag från EUs forskningsområden med allt vad det innebär har gått bra. I vissa fall mycket bra; i programmet biomed 2 var svenska forskare involverade i 44 procent av de projekt som erhöll anslag [1]. Inom fjärde ramprogrammet är det nu ytterligare två ansökningsomgångar inom biomed 2, den 17 juni och den 17 december.

Informationspaket

Utmärkande för EUs ramprogram är att unionen formulerar mål för vad man vill uppnå med forskningen och anger principer för hur det ska genomföras. EU finansierar enbart forskning inom vissa prioriterade områden, och som sökande godtas enbart transnationella konsortier. För varje forskningsområde producerar Kommissionen ett informationspaket som förutom ansökningsblanketter innehåller allmänna regler och ett arbetsprogram där forskningsområdena är beskrivna.

Att EU har prioriterade forsknings-

områden har gjort att många forskare inte har sett sambandet mellan den egna forskningen och EUs program eller har varit tveksamma till denna typ av reglerade forskningsprojekt. Men forskningsprogrammen är inte alls så snävt avgränsade som det kan förefalla. Delområdena för programmet biomed 2 innehåller t ex ofta både grund- och klinisk forskning. Dessutom finns det ytterligare 14 forskningsprogram, varav flertalet innehåller delområden med medicinsk anknytning. En bra översikt över biomedicinska forskningsområden i 4:e ramprogrammet ger boken »Medicine in Europe» [2].

Om de svenska forskarna fortsätter att vara lika framgångsrika som tidigare kommer medicinsk forskning att få ett tillskott på omkring 200 miljoner kronor under fyraårsperioden (1995–1998) [3]. Dessutom får forskarna genom medlemskapet i konsortierna tillgång till forskningsresultat värda flera gånger den summan. Det innebär i sin tur att de som är involverade i transnationella samarbeten får en fördel när de sedan ska söka nationella anslag.

Kontakt med EU-tjänstemän

För att kunna ge optimal service till forskarna är det viktigt för oss EU-

Utvärdering av ansökan

Kriterier som experterna har att ta hänsyn till vid utvärdering av ansökan hämtade ur en handledning för utvärdering av bioteknologiprogrammet. Handledningen kan skilja sig åt mellan forskningsprogrammen, men principen för utvärderingen är lika i alla program. Varje område graderas 0, 1, 2 eller 3. 0 innebär att området är obehandlat; 3 är den högsta graderingen.

1. Vetenskaplig och teknisk kvalitet och nyhetsvärde.
 - 1.1 Relevans för programmets tekniska innehåll.
 - 1.2 Bra vetenskapliga/tekniska idéer.
 - 1.3 Originalitet/nyskapande.
 - 1.4 Vetenskapliga och teknologiska framsteg över dagens forskning.
 - 1.5 Är metodbeskrivningen tillfredsställande och förenlig med sättet att angripa problemen?
 - 1.6 Identifiering av större vetenskapliga och tekniska hinder?
2. Teknisk kompetens.
 - 2.1 Partnernas kompetens i relation till arbetsuppgifter och resurser, anseende och verifierad expertis.
 - 2.2 Projektets genomförbarhet, distribution av arbetsinsatser, realistisk tidsplan; är arbetet balanserat så att målen uppnås?
 - 2.3 Är de föreslagna kostnaderna motiverade i förhållande till de målsättningar som anges i ansökan?

3. Projektledningskompetens.
 - 3.1 Är projektet tillräckligt väl avvägt vad gäller rollfördelningen och uppdelningen av uppgifter i ett europeiskt perspektiv?
 - 3.2 Multidisciplinärt integrerat angreppssätt.
 - 3.3 Är partnererna integrerade så att de är organiserade på ett operationellt sätt och effektivt koordinerade?
 - 3.4 Är projektets storlek och investerade medel ändamålsenliga?
 - 3.5 Är ledningens expertis och duglighet anpassade till projektets omfattning och komplexitet?
4. Vetenskapliga, tekniska och ekonomiska fördelar.
 - 4.1 Uppvisar projektet en bred användbarhet, är det målorienterat, relevant för olika intressen, sektorer och länder?
 - 4.2 Ger det här projektet möjlighet att kommunicera resultat till potentiella användare och andra intresserade?
5. Industriell medverkan.
 - 5.1 Finns det ett samarbete mellan allmän och privat sektor?
 - 5.2 Industriellt åtagande vad gäller forskning, ledning, medel och tjänster?
 - 5.3 Är små eller medelstora företag deltagare eller på annat sätt involverade?
6. Potentiell exploatering av resultaten.
 - 6.1 Har ansökan indikerat planer för hur projektets resultat ska spridas och exploateras?

Författare

HÅKAN RANDAHL

med dr, EU-handläggare, internationella sekretariatet, Karolinska institutet, Stockholm.

handläggare att tidigt få kunskap om utformningen av och förändringar i forskningsprogram.

I Bryssel finns numera kontoret »Swedish Research, EU Liaison Office» med tre anställda. Kostnaderna för det delas mellan forskningsråden, EU/FoU-rådet, Naturvårdsverket och universitet och högskolor. Kontoret tar fram information som ännu inte är officiell, t ex utkast till forskningsprogram, nya idéer inom Kommissionen om forskningsarbetet, arbetsgrupper som svenska forskare bör vara representerade i, osv.

För att öka kontakterna med forskningssekreterarna vid Kommissionen arrangerade jag tillsammans med Swedish Research en konferens i Bryssel. På konferensen var flertalet universitet och högskolor och några av de centrala myndigheterna representerade.

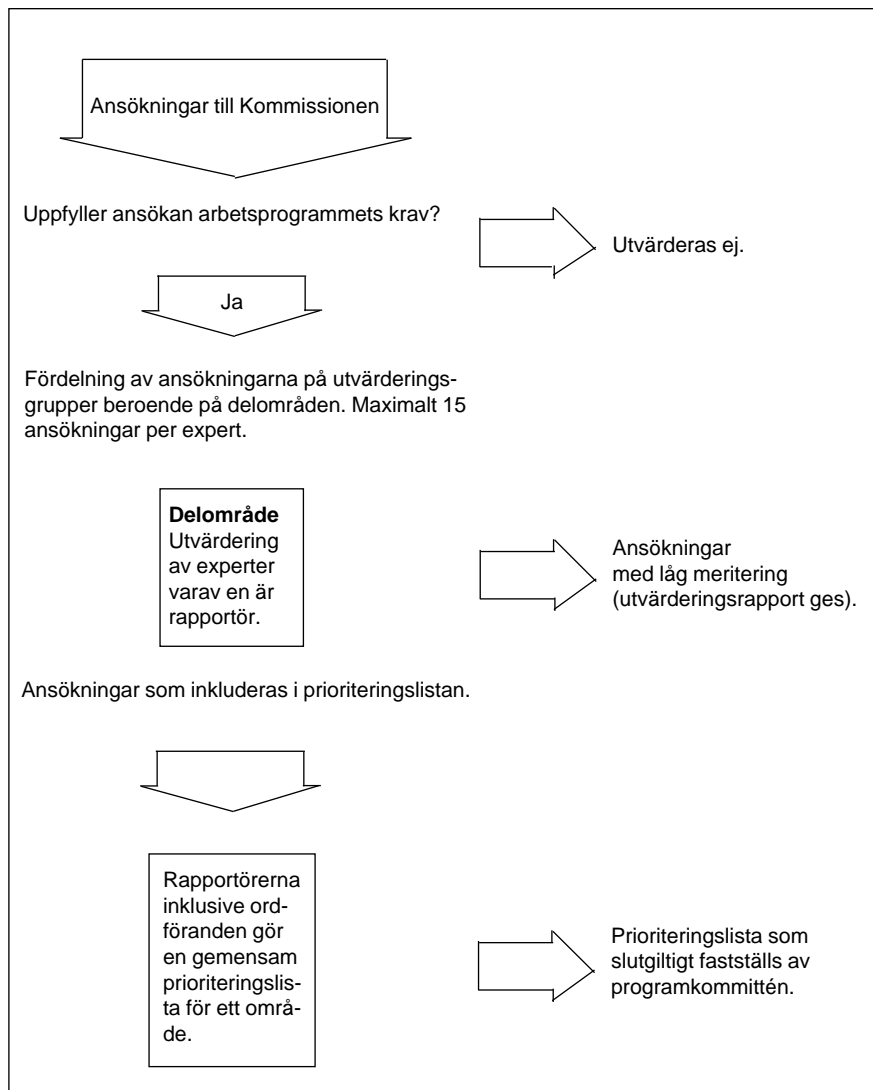
Som talare hade jag engagerat 15 av Kommissionens tjänstemän från EUs departement för vetenskap och teknisk utveckling (DG XII). De summerade det första året av det fyraåriga ramprogrammet och redovisade vilka förändringar som man beslutat att göra i de olika forskningsområdena, baserade på gjorda erfarenheter. Vi fick veta hur utvärderingen av ansökningarna hade gått till och bland annat fick vi en kopia på den instruktion som experterna får för utvärdering av bioteknologi-programmet (se ruta).

Vidare har man redan nu börjat arbetet med utformningen av det 5:e ramprogrammet, vilka förutsättningar som gäller och policy för programmet. Nu börjar dessutom detaljutformningen av forskningsområdena att formuleras.

EU-ansökan efter modell från industrin

Ansökningsförfarandet har fått ett oförtjänt rykte om att vara svårt. EUs ansökningshandlingar är utformade efter modell från industrin, där det finns helt andra krav än vad vi är vana vid vad gäller uppföljning och redovisning av projekten. Men de anvisningar som finns ger hjälp att korrekt strukturera ansökan. Jag tror att detta sätt att skriva ansökningar kommer att bilda ett mönster för nationella anslagsframställningar; redan nu ska ansökningarna till Strategiska stiftelsen göras på ett liknande sätt [4].

Många universitet och högskolor i Europa har utarbetat system för att hjälpa forskarna att skriva ansökningar. Det gäller främst delmål och delrapportering, projektledning, hur projektet gagnar europeisk hälsa och välbefinnande, möjligheter att exploatera resultaten, osv. Alla dessa punkter bedöms av expertpanelen i Bryssel. Det innebär att ett projekt som fått högsta poäng på den veten-

Figur 1. Handläggning av inkomna ansökningar. Hela processen tar ca 3 månader. Därefter vidtar kontraktsförhandling för dem som beviljats anslag.

skapliga delen, men lågt betyg på övriga punkter, blir lägre rankat än ett projekt med inte fullt lika höga vetenskapliga meriter men med en högre genomsnittlig poäng.

När forskarna blir medvetna om vad en bra projektledning betyder och att exploatering av resultaten inte är oviktigt kommer mer vikt att läggas vid dessa kriterier.

Vad kännetecknar en bra ansökan?

Det är viktigt att alltid ha ett aktuellt informationspaket. I princip ska inget förändras i arbetsprogrammet under pågående ramprogram, men små justeringar görs. Det kan bero på att delområden inte varit adekvat beskrivna, att något delområde inte har fått bra ansökningar eller att något delområde kommit till.

Också tidpunkten för inlämning av ansökan kan förändras. EU/FoU-rådet har en god överblick över ramprogrammet och kan ge upplysningar om programområdena.

Följ ansökningshandledningen och

negligerar inte någon av rubrikerna och visa att varje del av ansökan är genomtänkt!

För Kommissionen är det inte motivering nog med forskningens akademiska värde. Av framförallt två skäl ska ansökan skrivas tydligt och lättförståeligt. Den ska framför allt vara skriven för en forskare men inte nödvändigtvis för någon som behärskar exakt det område ansökan gäller. Kommissionen har haft svårt att få tillräckligt antal experter till alla delområden, vilket inneburit att en del av experterna inte haft direkt erfarenhet inom områden som de bedömt, och de har dessutom begränsad tid för att läsa ansökningarna. En ansökan som inte väcker experternas intresse redan från början har små möjligheter att få ekonomiskt stöd.

Ett krav för att få anslag är att projektet görs i ett konsortium med minst två partner från två EU- eller EFTA-länder. Flera länder utanför denna sfär kan nu

ANNONS

delta som partner, men reglerna är olika beroende på forskningsprogram; konsultera därför informationspaketet. Vidare är det viktigt att deltagarna i konsortiet har komplementära uppgifter i projektet. Konsortiet ska vara sammansatt så att parterna kan dra nytta av varandras kunskap i projektet.

Ett sätt att se om ansökan är bra är att låta någon annan läsa den. Tillsammans med en konsult, professor Tony Davies, har jag på Karolinska institutet genomfört en kurs för forskare som ska skriva EU-ansökningar. Varje deltagare fick beskriva sitt projekt utifrån EU-mallen. Ordföranden och en panel bestående av tre kursdeltagare gick sedan igenom ansökan tillsammans med auditoriet. Framförallt diskuterades hur målen var beskrivna, om sammanfattningen hade något som väckte intresse och nyfikenhet och om alla rubriker i ansökningsblanketten beskrivits adekvat och tydligt. Forskaren måste själv bedöma om hans projekt är ett av de ca 20–30 bästa i Europa inom området. Panelen kan bedöma om ansökan är skriven på ett sådant sätt att den är begriplig för experterna i Bryssel.

Utvärdering i två steg

Utvärderingen i Bryssel sker i två steg (Figur 1). Den första görs av Kommissionens tjänstemän och är en kontroll av att ansökan kommit i rätt tid, att det transnationella kravet är uppfyllt och att ansökan är fullständig. Bilagor kan t ex inte lämnas in i efterhand.

Den andra delen av utvärderingen görs av experter i Bryssel under en vecka. De första tre dagarna sker bedömningar av ansökningarna inom respektive delområde, individuellt av fyra till sex experter enligt de kriterier som anges i rutan.

I genomsnitt utvärderar varje expert 15 ansökningar. Vartefter som varje ansökan är utvärderad samlas experterna till överläggning. Där diskuteras ansökan på grundval av de vetenskapliga kvaliteterna och sorteras att ingå antingen i prioriteringslistan eller som ett lågkvalitetsprojekt.

Efter dessa dagar åker flertalet experter hem. De kvarvarande ställer samman ansökningarna som ska ingå i prioriteringslistan från alla delområden till en rankinglista och tar då också hänsyn till alla icke-vetenskapliga parametrar. Det slutliga beslutet tas sedan i programkommittéerna, där representanter från alla EU-länder ingår.

För att ge svenska forskare en framträdande position i det europeiska forskarsamhället måste universiteten ge en sådan service till forskarna att varje ansökan blir optimerad med avseende på tiden det tar att skriva ansökningarna i relation till möjligheten att få anslag.

Referenser

1. Randahl H. Bra utdelning för svenska forskare. *Läkartidningen* 1996; 93: 593-6.
2. Davies AJS, Dodd D. *Medicine in Europe*. Brussels, Luxembourg, 1995.
3. Brandt B, Heyman U. Forskning och pengar. Utbildningsdepartementet. SOU 1996:29.
4. Levin B, Degerblad JE, Edqvist O, Maunsbach T, Rolén M, Örenvall B. Samverkansmönster i svensk forskningsfinansiering. Utbildningsdepartementet. SOU 1996:2.

SMITTYTT

Meningokocker på Mallorca

Under de sista dagarna i maj rönnte ett utbrott av meningokockmeningit på Mallorca stor uppmärksamhet i svenska och engelska medier. Den första officiella informationen om utbrottet nådde epidemiologiska enheten den 27 maj då ett meddelande från Spanska statens turistkontor på Mallorca förmedlades via det elektroniska nätverket ProMED. En engelsk pojke på 13 år, som hade anlänt till ön den 18 maj avled två dagar senare, och en 11-årig tysk flicka som kommit till samma semesteranläggning den 17 maj avled den 22 maj. Det finns ingen anledning tro att barnen hade haft direktkontakt.

Den 31 maj konfirmerade WHO dessa två dödsfall i suspekt meningokockmeningit och rapporterade om två fall till, vilka dock bött på helt andra hotell på Mallorca: två engelska barn, 5 och 3 år gamla, som insjuknat den 23 respektive 17 maj, och som båda överlevt. Hos 5-åringen kunde meningokocker grupp C isoleras.

Per den 3 juni känner vi inte fler fall, men enheten kommer direkt att underätta smittskyddsläkarna om vi får fler rapporter. WHO påpekar att under 1991–1995 hade Balearerna i genomsnitt 10 fall av meningokockmeningit under första kvartalet, mot 4 år. Varken Englands smittskyddsinstitut eller vi avråder från resa till Mallorca.

Långsam rapportering om kolera på Filippinerna

Tidningen Manila Standard rapporterade den 30 maj om ett utbrott av kolera på ostkusten av Davao-provinsen. Omkring 400 fall med ca 20 dödsfall skall ha inträffat i staden Baganga och kringliggande byar sedan den 1 maj.

Vikten av denna information kan ifrågasättas: det är sannolikt få svenskar som tar sig till sydöstra Mindanao. Att vi tar upp utbrottet här beror på att vi vill peka på att det tog en månad innan det rapporterades. Kommunikationerna mellan de 7 100 öar som utgör Filippinerna är osäkra, och meddelanden skickas inte sällan per båt. Detta exempel på långsam rapportering understryker svårigheten att hålla en helt uppdaterad bild av epidemiläget i världen.

*Epidemiologiska enheten,
Smittskyddsinstitutet*